

DISKURZUS- ÉS TÁRSALGÁSI JELENSÉGEK ELEMZÉSE A MAGYAR TRASHKULTÚRÁBAN – KOGNITÍV NYELVÉSZETI KERETBEN

Hupka Emese

A világhálón számos olyan videó lelhető fel, amelyek megosztása felér a viccmesélés aktusával. Ezeket sokszor az „Olyan rossz, hogy már jó” kategóriájába soroljuk, újrapozicionálva ezzel az alacsony kulturális értékű tartalom, közismerten a „trash” kulturális termékek szerepét az internetes folklór világában. A *trash* egyre inkább az alternatív, posztmodern fogyasztás szimbólumává válik, s mégis: produktumainak nyelvészeti szempontú elemzésére csak kevés tudományos munka vállalkozik.

Igyekezve e hiányon enyhíteni, trashvideókban elhangzó szövegek felhasználásával olyan jelenségek vizsgálatát tűztem ki célul, amelyek eltérnek a hagyományos nyelvhasználattól, és így keltenek komikus hatást. A tanulmány egyrészt a kultúráról alkotott elméletek érintésével igyekszik árnyalni a trash műfajáról alkotott nézeteinket, másrészt a diskurzuselemzés és a kognitív nyelvészet egymást kiegészítő jellegéről kíván számot adni az említett videók – mint beszélt nyelvi produktumok – elemzése során.

A diskurzuselemzés széles eszköztárát kihasználva párhuzamosan vizsgáltam mind a nyelvi kódban, mind a kontextusban megbúvó, a sztenderd nyelvhasználattól eltérő megnyilatkozásokat. A kontextus fogalmi szintű elemzéséhez a kognitív nyelvészet alapfogalmaira támaszkodtam. A vizsgált tartalmak a YouTube videómegosztóról származnak, a nyelvhasználati normatívához pedig a Magyar Nemzeti Szövegtárat vettem igénybe referenciakorpuszként.

A szövegek mindegyike mutat olyan eltéréseket (grammatikai vagy kontextuális minőségben), amelyek miatt e videók megmosolyogtatják, avagy épp újragondolásra ösztönzik az internetes közönséget, mindazonáltal e beszédproduktumokban is jól körvonalazódnak a nyelv és gondolkodás alapvető sémái.

A videók nem szokványos kulcsmondatinak szólásként való beépülése hétköznapi társalgásainkba kiteljesíti a trash metaforikus fogalmát, amely – materiális értelemben – az ipar és a hulladékgazdálkodás sajátja, s amelynek produktumai épp a humor által hasznosulnak újra a nyelvhasználatban és a kultúrában egyaránt.

Tárgyszavak: *trashvideó, diskurzuselemzés, kognitív nyelvészet, nyelvi humor*